Rok XI. **Nr. 31.**

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 31. grudnia 1907.

L. 58.119.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do wszystkich c. k. Rad szkolnych okręgowych oraz do Zarządów szkół pospolitych i Dyrekcyi szkół wydziałowych w sprawie badania nad pracą dzieci.

C. k. Ministerstwo Handlu postanowiło przeprowadzić badanie nad pracą dzieci w poszczególnych krajach Monarchii i w porozumieniu z c. k. Ministerstwem Wyznań i Oświaty poruczyć częściowe przeprowadzenie tego zadania nauczycielom i nauczycielkom szkół ludowych. Celem ułatwienia tego zadania wydało c. k. Ministerstwo Handlu reskryptem z dnia 4. listopada 1907 L. 34.612 następujący treściwy program badania, które ma być w najbliższym czasie przeprowadzone:

Aby skutecznie przygotować pożądaną reformę przepisów, dotyczących pracy dzieci, postanowiło Ministerstwo Handlu, w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami, przeprowadzić badanie stosunków, panujących przy używaniu dzieci do rozmaitych robót, które to stosunki wymagają jeszcze wszechstronnego wyjaśnienia. Podjęcie tych badań powierzono statystycznemu biuru pracy w Ministerstwie Handlu.

Ponieważ rozciąganie badania na wszystkie pracujące dzieci w całej Austryi z góry już wydawało się niemożliwem a nadto zbędnem, przeto statystyczne biuro pracy postanowiło przedewszystkiem wybrać w poszczególnych krajach okręgi, mające odrębny charakter gospodarczy, aby w ten sposób zbadać wszelkie rodzaje pracy dzieci wśród

najróżnorodniejszych warunków. Jako takie okręgi uznano n. p. wielkie miasta, ogniska przemysłu, miejscowości z przemysłem domowym, małe miasta i miejscowości bez wybitnego przemysłu, następnie okręgi, których ludność oddaje się przeważnie rolnictwu i hodowli bydła, leśnictwu, uprawie wina, owoców, jarzyn i t. p.

W tych okręgach mają za pośrednictwem władz szkolnych otrzymać wszystkie szkoły ludowe pospolite i wydziałowe, a w Krainie, Gorycyi i Gradysce, w Istryi, Dalmacyi, w Galicyi i na Bukowinie, nadto także kursa nauki powtarzającej względnie dopełniającej, arkusze z pytaniami, odnoszącemi się do pracy dzieci przynależnych do tych szkół aż do lat 14 wieku.

Arkusze z pytaniami będą trojakiego rodzaju a mianowicie szkolne, klasowe i osobiste, dla każdego pracującego dziecka z osobna.

Arkusz szkolny, który ma być wypełniony przez zarząd szkoły, zawiera kilka pytań dotyczących organizacyi nauki w danej szkole a zarazem nastręcza kierownictwu szkoły sposobność wyrażenia, o ile możności po odbyciu konferencyi z gronem nauczycielskiem, opinii o rodzajach i rozmiarach pracy dzieci w rejonie szkoły. Tutaj także powinien ewentualnie lekarz szkolny, lub inny w badaniu biorący udział lekarz, wypowiedzieć swoje zdanie o wpływie pracy na zdrowie młodzieży szkolnej.

Daleko krótszym jest arkusz pytań klasowy a względnie taki sam arkusz dotyczący kursów nauki dopełniającej. Arkusz ten służy głównie ku temu, aby podać ogólną liczbę dzieci przynależnych do jednej klasy lub kursu dopełniającego, z uwzględnieniem wieku i płci, oraz liczbę dzieci w klasie, które oddają się pracy.

Najważniejsze znaczenie przy badaniu ma niezaprzeczenie trzeci arkusz pytań t. j. arkusz osobisty. Tenże powinien być z reguły wypełniony przez gospodarza lub gospodynię klasy, względnie przez nauczyciela nauki dopełniającej, zaś co się tyczy dzieci nie należących do żadnej klasy, przez kierownictwo szkoły.

Taki arkusz ma być wypełniony dla każdego obowiązanego do nauki codziennej lub dopełniającej aż do 14-go roku życia dziecka, które podczas roku szkolnego 1907/8, lub też podczas feryi głównych, rok ten bezpośrednio poprzedzających, jakąkolwiek pracę wykonywało, czy to w gospodarstwie lub leśnictwie, czy przy polowaniu, rybołostwie, górnictwie, w przemyśle drobnym lub domowym, w fabrykach, u rzemieślników, w gospodach i szynkach, w handlach lub przedsiębiorstwach przewozowych, w gospodarstwie domowem (pilnowanie

dzieci i t. p.), albo też inne jakie roboty jak n. p. w teatrach i różnych widowiskach publicznych, jako posłańce, roznosiciele, domokrążcy, ustawiacze kręgli i t. p. Przy tem nie stanowi różnicy, czy praca dziecka w jakikolwiek sposób była wynagradzana: i także te dzieci winny być uwzględnione, które biorą udział w pracy swoich rodziców lub tych, u których mieszkają, albo w ich gospodarstwie domowem.

Wypełnienie arkusza nie jest potrzebnem jedynie dla tych dzieci, które w czasie wyżej wymienionego okresu badania wcale żadnej pracy nie wykonywały, lub też tylko wyjątkowo były przez swoich rodziców lub tych, u których mieszkały do drobnych usług używane.

Główne punkta pytań, na które co do każdego pracującego dziecka odpowiedzieć należy, odnoszą się do wieku, płci, stosunków rodzinnych, do osoby, u której dziecko mieszka, dalej do rodzaju zajęcia, czasu pracy, miejsca pracy, zapłaty i stosunków zdrowotnych dziecka, jego zachowania się w szkole i jego frekwencyi.

Oprócz świadectwa o stanie zdrowia dziecka, które powinno być o ile możności wydane przez lekarza, większą część pożądanych wiadomości udzielić mogą nauczyciele na podstawie własnych spostrzeżeń w swoim zawodzie; gdzie jednakże ich osobista znajomość stosunków nie wystarcza, tam powinno doprowadzić do celu odpowiednie wypytywanie dziecka lub wywiad u rodziny lub u innych zaufania godnych osób. W każdym razie takie informacye powinny być jeszcze osobno zbadane przez nauczyciela.

Tak więc powodzenie tego, pomimo wspomnianych wyżej ograniczeń, jeszcze bardzo obszernego badania, spoczywa w przeważnej części w rękach nauczycieli i nauczycielek szkół pospolitych i wydziałowych. Tylko oni mogą trafnie odpowiedzieć na te pytania, które zadane być muszą w interesie dokładnego zbadania pracy dzieci, gdyż sam ich zawód ułatwia im stosunek z dziećmi a przepisy szkolne obowiązują ich do czuwania nad zachowaniem się dzieci także poza szkołą.

A więc od gorliwości i zrozumienia sprawy, które nauczyciele okażą, zależeć będzie w pierwszym rzędzie, czy uzyskane daty będą mogły służyć ogólno-ludzkiemu celowi, dla którego się je zbiera t. j. do reformy i udoskonalenia przepisów w celu ochrony dziecka.

C. k. Rada szkolna krajowa spodziewa się, że całe nauczycielstwo w kraju wywiąże się chlubnie z zadania, któremu przyświeca cel wysoce humanitarny: ochrona dziecka.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 28. grudnia 1907.

W zastępstwie
Dembowski.

Wiadomości osobiste.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 23. grudnia 1907 raczył nadać najmiłościwiej Janowi Lewickiemu, c. k. krajowemu inspektorowi szkół średnich, tytuł i charakter Radcy Dworu.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa przyznało Michałowi Demkowiczowi, nauczycielowi kierującemu 2-klasowej szkoły w Rogóźnie w okręgu jaworowskim, odznaczonemu tytułem dyrektora, za 40-letnią wierną służbę medal honorowy, ustanowiony z okazyi 50-letniego jubileuszu najmiłościwszych rządów Jego Ces. i Król. Apostolskiej Mości.

C. k. Rada szkolna krajowa wyraziła Karolowi Scholzowi, nauczycielowi kierującemu 2-klasowej szkoły w Golcowej w okręgu brzozowskim, za staranność w prowadzeniu nauki i za dbałość o wszechstronny postęp szkoły, pełne uznanie.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła wybór:

Paulina Stańkowskiego, nauczyciela kierującego 4-klasowej szkoły w Śniatynie na Bałkach, na reprezentanta zawodu nauczycielskiego do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Śniatynie;

Wojciecha Czajowskiego, nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Trzebosi, na reprezentanta zawodu nauczycielskiego do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Kolbuszowej;

Piotra Pasieki, nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Kopkach, na reprezentanta zawodu nauczycielskiego do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Nisku;

Władysława Siekierzyńskiego, nauczyciela 6-klasowej szkoły męskiej w Rawie, na reprezentanta zawodu nauczycielskiego do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Rawie.

C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała w szkołach ludowych:

Henrykę Lionównę nauczycielką 5-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej w Jarosławiu;

ks. Leopolda Augustyna nauczycielem religii rzym. kat. 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej połączonej z pospolitą im. ks. Skargi w Jarosławiu;

Seweryna Romanicę nauczycielem 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej w Trembowli;

Mordchego Wolfa Biebersteina nauczycielem religii izrael. 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej połączonej z pospolitą w Podgórzu;

Franciszka Japoła nauczycielem kierującym 5-klasowej szkoły męskiej w Starym Sączu;

Kazimierza Bętkowskiego nauczycielem 5-klasowej szkoły męskiej w Leżajsku;

Stanisława Czerskiego nauczycielem 4-klasowej szkoły pospolitej męskiej połączonej z wydziałową im. św. Floryana w Krakowie.

Nauczycielami kierującymi szkół 2-klasowych:

Franciszka Gąsiora w Rakszawie II; Jakóba Sałustowicza w Piotrowicach; Ludwika Maciejowskiego w Dębnie; Józefa Piaseckiego w Biadolinach radłowskich.

Nauczycielkami szkół 2-klasowych:

Emmę Hartfelderównę w Turzy; Maryę Gąsiorowa w Rakszawie II.; Karolinę Sinkowską w Iławczu.

Nauczycielami i nauczycielkami szkół 1-klasowych:

Walentego Chmaja w Racławicach: Barbarę Łopatkównę w Ryczowie na przysiółku „Chałupki"; Stanisławę Orłowską w Wulce łętowskiej; Dyonizego Czaykowskiego w Butelce niżnej; Elżbietę Olechowską w Czarnej I.; Zofię Morozową w Wołoszczyźnie.

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła:

Michała Sokołowskiego nauczyciela kierującego, Mikołaja Łobodycza i Antoniego Iwaniowa nauczycieli 5-klasowej szkoły mieszanej w Żydaczowie na równorzędne posady do 5-klasowej szkoły męskiej w Żydaczowie;

Maryę Sokołowską i Zofię Seltmanównę nauczycielki 5-klasowej szkoły mieszanej w Żydaczowie na równorzędne posady do 5-klasowej szkoły żeńskiej w Żydaczowie;

Wiktora Oleńskiego nauczyciela 1-klasowej szkoły w Siennowie na równorzędną posadę do szkoły w Dąbrówkach;

Bronisława Staszkiewicza nauczyciela 1-klasowej szkoły w Nagórzanach na równorzędną posadę do szkoły w Kasperowcach;

Franciszka Wrzeszczyńskiego nauczyciela 1-klasowej szkoły w Babicach na równorzędną posadę do szkoły w Sromowcach niżnych.

Zmarli:

Stefania Orczykowska tymczasowa nauczycielka 2-klasowej szkoły w Ropie w okręgu gorlickim, zmarła dnia 12. grudnia b. r.

Marya Fischerówna tymczasowa nauczycielka 5-klasowej szkoły w Rozwadowie w okręgu tarnobrzeskim, zmarła dnia 10. grudnia b. r.

Bolesław Kwiatkowski tymczasowy nauczyciel szkoły 1-klasowej w Pilchowie w okręgu tarnobrzeskim, zmarł dnia 25. grudnia 1907 w 49. roku życia a w 18. roku służby.

JE. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 12. grudnia 1907 L. 1615 ustanowił posadę c. k. krajowego inspektora szkół dla nauki rolnictwa w szkołach ludowych i seminaryach nauczycielskich męskich w Galicyi.

C. k. Rada szkolna krajowa ustanowiła posadę nauczyciela religii rzym. kat. w 5-klasowej szkole w Lipniku w okręgu bialskim.

Organizacya szkół.

JE. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 5. grudnia 1907 L. 47.334 nadał klasom od I.—VIII. prywatnego gimnazyum żeńskiego Heleny Strażyńskiej w Krakowie, prawa szkół publicznych na rok szkolny 1907/8.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 17. listopada 1907 L. 43.882 zezwolił profesowi c. k. gimnazyum z językiem wykładowym polskim w Kołomyi ks. Stanisławowi Sokołowskiemu, na założenie prywatnego seminaryum nauczycielskiego żeńskiego z językiem wykładowym polskim w Kołomyi.

Tym samym reskryptem zezwolił J. E. Pan Minister, aby kierownictwo tego zakładu objął ks. St. Sokołowski, tudzież aby w roku szkolnym 1907/8 zostały otwarte dwa niższe kursa zakładu.

C. k. Rada szkolna krajowa wyłączyła orzeczeniami:

l. 56.232 przysiółki Koziarnia w okręgu niskim z zakresu szkolnego w Tarnogórze i Kopkach i zorganizowała osobną 1-klasową szkołę w Koziarni;

l. 59.892 gminę Kosową w okręgu wadowickim z zakresu szkolnego w Tłuczani górnej i zorganizowała osobną 1-klasową szkołę w Kosowej;

l. 59.900 gminę Ostrężnicę w okręgu chrzanowskim z zakresu szkolnego w Nowej Górze i zorganizowała osobną 1-klasową szkołę w Ostrężnicy;

l. 60.556 gminę Tarnawę wyżną w okręgu tureckim z zakresu szkolnego w Tarnawie niżnej i zorganizowała osobną 1-klasową szkołę w Tarnawie wyżnej.

C. k. Rada szkolna krajowa zorganizowała orzeczeniami:

l. 58.874 1-klasową szkołę w Boryni na kolonii w okręgu tureckim;

l. 59.664 1-klasową szkołę w Porębach dymarskich w okręgu kolbuszowskim

C. k. Rada szkolna krajowa przekształciła 1-klasowe szkoły ludowe na 2 klasowe orzeczeniami:

l. 60.540 w Jabłonicy polskiej w okręgu brzozowskim;

l. 60.887 w Ropicy ruskiej w okręgu gorlickim.

Budowa szkół.

C. k. Rada szkolna krajowa postanowiła orzeczeniami:

l. 43.350 budowę 4-klasowej szkoły w Jeżowem w okręgu niskim;

l. 60.143 budowę 1-klasowej szkoły w Zarubińcach w okręgu zbaraskim, obie przy pomocy zasiłku z funduszu szkolnego krajowego.

Wiadomości statystyczne.

Wykaz uczniów zapisanych w roku szkolnym 1907/8 do c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego w Kętach:

Zapisało się: na kurs przygotowawczy 23, do klasy I. 34, razem 57 uczniów.

Książki naukowe.

Staraniem dr. Gustawa Bielańskiego i Józefa Spisa w Krakowie wyszła broszurka p. t. „Zdrowie“, zawierająca najważniejsze przepisy hygieniczne, w których podano w sposób zwięzły i przystępny rady i wskazówki w sprawie pielęgnowania zdrowia w różnych okolicznościach.

Przepisy te nadają się ze wszech miar do rozpowszechnienia między młodzieżą szkolną.

Zwracając na nią uwagę Dyrekcyi szkół średnich i seminaryów nauczycielskich oznajmia się, że skład główny broszurki znajduje się w Księgarni Spółki Wydawniczej polskiej w Krakowie.

Konkursa.

a) *ogłoszone po raz pierwszy:*

L. 2363. C. k. Rada szkolna okręgowa w Sanoku ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich:

A. Z poborami II. klasy płac:

Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w 3-klasowej szkole wydziałowej męskiej połączonej z 4-klasową pospolitą w Sanoku z obowiązkiem udzielania nauki religii w szkołach ludowych w Posadzie olchowskiej i Posadzie sanockiej.

B) Z poborami III. klasy płac:

1. Na dwie posady nauczycieli w szkole 5-klasowej męskiej w Rymanowie. Kompetenci z uzdolnieniem do szkół wydziałowych z grupy I. i II. będą mieć pierwszeństwo. Język wykładowy polski.

2. Na posadę nauczycielki w szkole 4-klasowej żeńskiej w Rymanowie; język wykładowy polski.

C. Z poborami IV. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela w szkole 4-klasowej w Jaćmierzu; język wykładowy polski.

2 Na posady w szkołach jednoklasowych z językiem wykładowym ruskim: w Hłomczy, Kulasznem, Morochowie, Pielni, Seńkowej Woli, Siemuszowej Sieniawie, Surowicy, Szklarach, Tarnawce, Turzańsku, Wisłoku górnym, Wisłoczku, Woli wyżnej, Lalinie, Moszczańcu, Polanach surowicznych, Czeremsze i Lipowcu.

Podania należycie udokumentowane wnosić należy w drodze służbowej najpóźniej do dnia 15. lutego 1908.

Sanok, dnia 10. grudnia 1907.

L. 4773. C. k. Rada szkolna okręgowa w Jarosławiu ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela (lki) 2-klasowej szkoły mieszanej im Staszica w Jarosławiu z poborami II. klasy płac, z polskim językiem wykładowym.

Udokumentowane podania należy wnosić do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Jarosławiu do 15. lutego 1908.

Jarosław, dnia 11. grudnia 1907.

L. 2384. Celem obsadzenia posad nauczycielskich z poborami IV. klasy płac ogłasza c. k. Rada szkolna okręgowa w Dobromilu niniejszem konkurs.

A. Z polskim językiem wykładowym:

1. Na posadę nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Rybotyczach:
2. Na posadę nauczyciela szkoły 1-klasowej w Jureczkowej.

B. Z ruskim językiem wykładowym:

1. Na posadę nauczyciela szkoły 1-klasowej w Brzusce.
2. Na posadę nauczyciela szkoły 1-klasowej w Lipie.
3. Na posadę nauczyciela szkoły 1-klasowej w Piątkowej.
4. Na posadę nauczyciela szkoły 1-klasowej w Jaworniku ruskim.

Podania udokumentowane wnosić należy za pośrednictwem władzy przełożonej w terminie do 15. lutego 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

W Dobromilu, dnia 24. grudnia 1907.

L. 3128. C. k. Rada szkolna okręgowa w Żydaczowie ogłasza niniejszem konkurs na następujące posady nauczycielskie z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko katolickiej w 5-klasowej szkole mieszanej w Mikołajowie z obowiązkiem udzielania nauki tego przedmiotu i w innych szkołach do parafii rzymsko-katolickiej w Mikołajowie należących.

2. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej i grecko-katolickiej w 5-klasowej szkole męskiej w Żydaczowie z obowiązkiem udzielania nauki religii także i w 5-klasowej szkole żeńskiej w Żydaczowie.

3. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w 5 klasowej szkole męskiej w Rozdole i w 4-klasowej szkole męskiej w Żurawnie z obowiązkiem udzielania nauki religii w miejscowych szkołach 4-klasowych żeńskich.

Termin wnoszenia podań do 15. lutego 1908.

Żydaczów, dnia 14. grudnia 1907.

L. 4852. C. k. Rada szkolna okręgowa w Kołomyi ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich:

Z poborami II. klasy płac:

1. Na posadę nauczycielki kierującej i trzy posady nauczycielek 4-klasowej szkoły żeńskiej im. Mickiewicza w Kołomyi.

2. Na posadę nauczyciela kierującego i trzy posady nauczycieli 4-klasowej szkoły męskiej im. Szewczenki w Kołomyi.

3. Na posadę nauczyciela samoistnego 1-klasowej szkoły na przedmieściu Rosenheck w Kołomyi.

W szkołach pod 1 i 3 jest język wykładowy polski w szkole pod 2. ruski.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Kołomyi w terminie do 15. lutego 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Kołomyja, dnia 31. grudnia 1907.

L. 5870. Celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich ogłasza c. k. Rada szkolna okręgowa w Wadowicach niniejszem konkurs:

A. Z poborami II. klasy płac:

Na posadę nauczycielki lub nauczyciela w 5-klasowej szkole wydziałowej żeńskiej w Wadowicach.

Kompetentki mają się wykazać patentem do szkół wydziałowych z grupy I. Pierwszeństwo zastrzega się kandydatkom mającym egzamin kwalifikacyjny do szkół średnich ewentualnie dla nauczycielek w liceach żeńskich. Z pomiędzy kompetujących nauczycieli pierwszeństwo będą mieli nauczyciele z kwalifikacyą dla szkół średnich.

Na dwie posady nauczycielek w szkole 4-klasowej pospolitej żeńskiej połączonej z wydziałową w Wadowicach. Pierwszeństwo zastrzega się kompetentkom z egzaminem wydziałowym z II. i III. grupy.

B. Z poborami III. klasy płac:

a) Na posadę nauczycielki w szkole 5-klasowej żeńskiej w Andrychowie. Pierwszeństwo zastrzega się kompetentkom z egzaminem wydziałowym z III. grupy

b) Na posadę nauczyciela w 5-klasowej szkole mieszanej w Zatorze. Pierwszeństwo zastrzega się kompetentom z egzaminem wydziałowym z I. grupy.

C. Z poborami IV. klasy płac:

a) Na posadę nauczyciela 4-klasowej szkoły w Lanckoronie.

b) Na posadę nauczyciela kierującego szkoły 2-klasowej w Przytkowicach.

c) Na posady nauczycieci (lek) w 2-klasowych szkołach w Rzykach, Skawinkach i Stryszowie.

d) Na posady nauczycieli samoistnych w szkołach 1-klasowych w Baczynie, Gierałtowicach, Łękawicy, Palczy, Palczowicach, Marcówce, Wysokiej, Stanisławiu dolnym, Stanisławiu górnym, Chrząstowicach, Sułkowicach na przysiołku „Bolęcina“, Stroniu, Bugaju ad Piotrowice, w Kossowej.

We wszystkich szkołach jest język wykładowy polski.

Termin wnoszenia podań do 15. lutego 1908.

Wadowice, dnia 20. grudnia 1907.

L. 3841. C. k. Rada szkolna okręgowa w Przemyślanach ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich z poborami IV. klasy płac.

A. Na posadę nauczyciela w 4-klasowej szkole w Świrzu.

B. Na posady nauczycieli (lek) w szkołach 2-klasowych w Chlebowicach świrskich, Ciemierzyńcach, Lipowcach, Słowicie, Stanimierzu, Uniowie.

C. Na posady samoistne w szkołach jednoklasowych w Poluchowie małym, Ostałowicach i Dusanowie.

W Świrzu jest język wykładowy polski we wszystkich innych szkołach ruski.

Termin wnoszenia podań do 15. lutego 1908.

Przemyślany, dnia 29. listopada 1907.

L. 2604. W szkole 1-klasowej z dwoma klasami nadetatowemi w Lipniku pod Białą jest wolna posada nauczyciela tymczasowego samoistnego.

Reflektanci zechcą bezwłocznie wnieść podania do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Białej.

Biała, dnia 7. grudnia 1907.

L. 8124. C. k. Rada szkolna okręgowa w Chrzanowie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich.

A. Z poborami III. klasy płac:

1. Na dwie posady nauczycieli w szkole 4-klasowej mieszanej w Szczakowej-wsi.

B. Z poborami IV. klasy płac:

2. Na posadę nauczyciela (lki) w szkole 2-klasowej w Jeleniu.
3. Na posadę nauczyciela samoistnego w szkole 1-klasowej w Młoszowej.

We wszystkich szkołach jest język wykładowy polski.

Od kompetentów o posady w szkołach 4-klasowych wymaga się uzdolnienia do uczenia języka niemieckiego.

Podania dokładnie udokumentowane, osobne o każdą posadę, należy wnieść za pośrednictwem przełożonej władzy w terminie do 15. lutego 1908 do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Chrzanowie.

Chrzanów, dnia 28. grudnia 1907.

---

b) *ogłoszone po raz drugi*

L. 2164. C. k. Rada szkolna okręgowa w Krośnie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia w miejscowych szkołach wydziałowych posady odpowiednio ukwalifikowanego nauczyciela religii mojżeszowej za remuneracyą w myśl § 6. ustawy szkolnej krajowej z dnia 22. czerwca 1899 Nr. 81 Dz. u. kr.

Posada nadaną zostanie zaraz.

Podania udokumentowane wnosić należy bezzwłocznie do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Krośnie.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Krosno, dnia 25. listopada 1907.

L. 2939. C. k. Rada szkolna okręgowa w Mościskach ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Trzcieńcu.

Do posady tej przywiązane są pobory IV. klasy płac. Język wykładowy polski.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Mościskach do dnia 31. stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Mościska, dnia 3. grudnia 1907.

L. 3032. C. k. Rada szkolna okręgowa w Gorlicach ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły ludowej w Łużnej z językiem wykładowym polskim, z poborami IV. klasy płac.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem przełożonych władz w terminie do końca stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Gorlice, dnia 7. grudnia 1907.

L. 1588. C. k. Rada szkolna okręgowa w Dąbrowie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich z poborami IV. klasy płac:

1. Na posady nauczycieli w 4-klasowych szkołach mieszanych w Szczucinie i w Żabnie.

2. Na posadę nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Sikorzycach.

3. Na posady nauczycieli (lek) w 2 klasowych szkołach: w Bolesławiu, Gręboszowie, Jadownikach mokrych, Samocicach, Słupcu i Wietrzychowicach.

4. Na posady nauczycieli samoistnych w 1-klasowych szkołach w Dąbrówkach breńskich, Gruszowie wielkim, Odporyszowie, Pawłowie, Podlipiu, Radwanie, Smykowie wielkim, Szarwarku, Wulce mędrzechowskiej i Zalipiu.

Od kompetentów o posady pod 1. wymagany jest patent kwalifikacyjny do szkół ludowych pospolitych z prawem uczenia języka niemieckiego jako przedmiotu.

Podania udokumentowane zaopatrzone w tabelę kwalifikacyjną i wykaz lat służby należy wnosić za pośrednictwem swej władzy przełożonej w terminie do 15. lutego 1908 do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Dąbrowie.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej

Dąbrowa, dnia 2. grudnia 1907.

L. 1739. C. k. Rada szkolna okręgowa w Drohobyczu ogłasza niniejszem konkurs na następujące posady nauczycielskie z poborami IV. klasy płac:

1. na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej i

2. na posadę nauczyciela religii izraelickiej w 5-klasowej szkole mieszanej w Borysławiu.

O posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej ubiegać się mogą świeccy lub zakonni kapłani kanonicznie ordynowani. Zamianowany katecheta nie będzie mógł spełniać równocześnie obowiązków duszpasterskich.

Kandydaci o posadę nauczyciela religii izraelickiej mają się wykazać kwalifikacyą przepisaną § 3. ustawy z dnia 1. grudnia 1889 Dz. u. kr. Nr. 71.

Termin wnoszenia podań do 15. lutego 1908.

Drohobycz, dnia 10. grudnia 1907.

L. 1721. C. k. Rada szkolna okręgowa w Zbarażu ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich z poborami III. klasy płac, z polskim językiem wykładowym.

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w 6-klasowej szkole żeńskiej w Zbarażu z obowiązkiem udzielania nauki religii w szkołach do rzymsko-katolickiej parafii w Zbarażu należących. O posadę powyższą ubiegać się mogą kapłani świeccy lub zakonni kanonicznie ordynowani.

2. Na posadę nauczyciela 6-klasowej szkoły męskiej w Zbarażu. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci posiadający egzamin do szkół wydziałowych z I. grupy.

3. Na dwie posady nauczycielek 6-klasowej szkoły żeńskiej w Zbarażu. Pierwszeństwo będą mieć kompetentki do szkół wydziałowych z egzaminem z I. i z II. grupy.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem swych władz przełożonych do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Zbarażu do dnia 15. lutego 1908.

Zbaraż, dnia 22. listopada 1907.

L. 3190. W 5-klasowej szkole męskiej w Turce są zaraz do obsadzenia dwie posady tymczasowych nauczycieli.

Podania należy wnosić zaraz.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

W Turce, dnia 14. grudnia 1907

L. 2492. C. k. Rada szkolna okręgowa w Rawie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich.

Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w szkole 6-klasowej męskiej w Rawie z obowiązkiem udzielania tego przedmiotu także w szkole 5-klasowej żeńskiej w Rawie, a w miarę potrzeby i w innej szkole ludowej do parafii grecko-katolickiej w Rawie należącej.

2. Na posadę nauczyciela w szkole 6-klasowej męskiej w Rawie. Kompetenci z kwalifikacyą do szkół wydziałowych z grupy II. będą mieć pierwszeństwo.

Z poborami IV. klasy płac:

1. Na posady nauczycieli kierujących 2-klasowych szkół a) w Kamionce lasowej, b) w Karowie.

2. Na posady nauczycieli (lek) w szkołach 2-klasowych w Kamionce lasowej, w Kamionce starej-wsi, w Rzeczycy, Ulhówku, Wierzbicy, Wulce mazowieckiej.

3. Na posady nauczycieli w szkołach 1-klasowych w Dziewięcierzu, Hujczu, Lubyczy kameralnej, Machnowie, Ulicku-Seredkiewicz-wsi, Manasterku, Pogorzelisku, Korniach, Radrużu.

W szkole w Rawie jest język wykładowy polski, w innych język ruski.

O posadę katechety mogą ubiegać się kanonicznie ordynowani świeccy lub zakonni kapłani, którzy wrazie zamianowania nie będą mogli równocześnie zajmować posady duszpasterskiej.

Udokumentowane podania zaopatrzone prócz tabeli kwalifikacyjnej także w wykaz lat służby należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k Rady szkolnej okręgowej w Rawie do końca stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

W Rawie, dnia 25. listopada 1907.

L. 2106. C. k. Rada szkolna okręgowa w Mielcu ogłasza niniejszem konkurs, celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich:

A. Z poborami III. klasy płac:

1. Na dwie posady nauczycieli w 5-klasowej szkole mieszanej w Radomyślu wielkim. Kompetenci o jedną z tych posad, którzy posiadają kwalifikacyę do szkół wydziałowych z grupy II. będą mieć pierwszeństwo.

2. Na posadę nauczycielki w szkole 5-klasowej żeńskiej w Mielcu. Kompetentki z kwalifikacyą do szkół wydziałowych z grupy II. lub III. będą mieć pierwszeństwo.

3. Na posadę nauczyciela w 5-klasowej szkole męskiej w Mielcu. Kompetenci z kwalifikacyą do szkół wydziałowych z grupy III. będą mieć pierwszeństwo.

B. Z poborami IV. klasy płac:

I. Na posadę nauczyciela w 4-klasowej szkole w Przecławiu.

II. Na trzy posady nauczycieli w 3-klasowej szkole połączonej z kursem rolniczym w Padwi narodowej.

III. Na posady nauczycieli (lek) w 2-klasowych szkołach w Borowej, Gawłuszowicach, Kawęczynie, Wampierzowie, Woli wadowskiej.

IV. Na posady nauczycieli szkół 1-klasowych w Jamach, Zadusznikach i w Krzemienicy.

We wszystkich szkołach jest język wykładowy polski.

Podania udokumentowane wnosić należy w przepisanej drodze służbowej do końca stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Mielec, dnia 12. listopada 1907.

L. 2598. C. k. Rada szkolna okręgowa w Rudkach ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela 1-klasowej szkoły w Hołodówce z językiem wykładowym ruskim, z poborami IV. klasy płac.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem przełożonej władzy do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Rudkach w terminie do 31. stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Rudki, dnia 29. listopada 1907.

L. 2309. C. k. Rada szkolna okręgowa w Grybowie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela 1-klasowej szkoły w Cieniawie z poborami IV. klasy płac, z polskim językiem wykładowym.

Termin wnoszenia podań do końca stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Grybów, dnia 4. grudnia 1907.

L. 2044. C. k. Rada szkolna okręgowa w Jaśle ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela kierującego i nauczyciela podwładnego szkoły 2-klasowej męskiej w Ołpinach z językiem wykładowym polskim, z poborami IV. klasy płac.

Podania należycie udokumentowane wnieść należy w terminie do 31. stycznia 1908.

Jasło, dnia 29. listopada 1907.

L. 2993. C. k. Rada szkolna okręgowa w Horodence ogłasza niniejszem konkurs na posadę nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Jasionowie polnym z poborami IV. klasy płac, z ruskim językiem wykładowym.

Podania udokumentowane wnosić należy za pośrednictwem władz przełożonych do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Horodence do dnia 31. stycznia 1908.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Horodenka, dnia 4. grudnia 1907.

Ogłoszenie licytacyi.

L. 2. Celem oddania w przedsiębiorstwo budowy parterowego budynku dla 2-klasowej szkoły ludowej w Rudniku w okręgu myślenickim mieszczącego w sobie 3 sale naukowe, szatnię i mieszkanie dla kierownika szkoły składające się z 2 pokoi i kuchni, według planu normalnego, ogłasza się licytacyę przez pisemne oferty, które wnosić można do dnia 30. stycznia 1908 do godziny 12. w południe na ręce naczelnika gminy.

Cena wywołania wynosi 19.546 K 56 h.

Do ofert należycie ostemplowanych dołączyć należy 5% całej z oferty wypływającej sumy kosztów przedsiębiorstwa, oraz deklaracyę że oferentowi znane są szczegółowe i ogólne warunki budowy i że się obowiązuje w razie oddania mu budowy warunkom tym odpowiedzieć w zupełności.

Przedsiębiorstwo budowy oddane będzie temu oferentowi, który poda największy opust z ceny wywołania i zasługiwać będzie na zaufanie.

Plany i kosztorys budowy, tudzież bliższe warunki są do przejrzenia w godzinach urzędowych w biurze c. k. Rady szkolnej okręgowej w Myślenicach.

Rudnik, dnia 4. stycznia 1908.

Ogłoszenia.

Egzamina poprawcze dojrzałości w szkołach średnich odbędą się w terminie zimowym 1908 roku dnia 28. stycznia 1908.

Egzamin kwalifikacyjny do szkół ludowych pospolitych i wydziałowych rozpocznie się przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Krakowie częścią piśmienną dnia 17. lutego, a ustną 20. lutego 1908.

Kandydaci i kandydatki, którzy chcą składać egzamin, mają wnieść prośbę o przypuszczenie do egzaminu za pośrednictwem swej przełożonej c. k. Rady szkolnej okręgowej najpóźniej do dnia 8. lutego 1908 do Dyrekcyi c. k. Komisyi egzaminacyjnej.

Do prośby dołączyć należy: a) metrykę urodzenia, b) świadectwo dojrzałości względnie dyspenzę od tegoż c) dowody dwuletniej, a do egzaminu wydziałowego trzechletniej praktyki przy publicznej lub prawo publiczności posiadającej szkole ludowej, d) dekrety na zajmowane posady i e) tabelę kwalifikacyjną. Nadto podać należy dokładnie adres i ostatnią pocztę.

Tak prośba jak i załączniki mają być należycie ostemplowane.

Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych i wydziałowych we Lwowie, tudzież Komisye egzaminacyjne dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Samborze, Rzeszowie i Krośnie podają do wiadomości, że podania o przypuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego w terminie lutowym 1908, zaopatrzone w potrzebne dokumenty, należy wnosić do Dyrekcyi Komisyi za pośrednictwem swoich przełożonych władz do końca stycznia 1908.

O terminie egzaminu będą kandydaci osobno uwiadomieni.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół ludowych rozpoczną się:

W Sokalu dnia 3. lutego 1908, termin wnoszenia podań do dnia 25. stycznia 1908;

W Przemyślu dnia 17. lutego 1908, termin wnoszenia podań do dnia 8. lutego 1908;

W Zaleszczykach dnia 17. lutego 1908, termin wnoszenia podań do dnia 15. lutego 1908.

W Tarnowie dnia 17. lutego 1908, termin wnoszenia podań do dnia 3. lutego 1908.

W Stanisławowie dnia 18. lutego 1908, termin wnoszenia podań do 8. lutego 1908.

Wskutek rozporządzenia c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty podaje się do wiadomości, że właściwa nazwa miejscowości Türnau (Neu-Türnau) brzmi po niemiecku „Markt Türnau“ a po czesku „Městečko Trnávka“.

C. k. Rada szkolna krajowa zwraca uwagę c. k. Rad szkolnych okręgowych, Rad szkolnych miejscowych, Dyrekcyj i Zarządów szkół, podległych c. k. Radzie szkolnej krajowej na wychodzące XIII. rok we Lwowie czasopismo pedagogiczne „Rodzina i Szkoła“ z dodatkiem naukowym „Wiedza i Praca“.

Wydawnictwa powyższe zaleciła c. k. Rada szkolna krajowa w „Dzienniku urzędowym“ Nr. 8 z dnia 30. marca 1904 do bibliotek szkolnych i okręgowych. Prenumerata roczna wynosi 6 K.

Zamówienia należy przysyłać do Administracyi Rodziny i Szkoły“ we Lwowie, ul. Piekarska l. 16. Tamże są do nabycia roczniki 1904, 1905, 1906 i 1907 po 6 koron.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie pod zarządem J. Niedopada.

Dodatek do Nr. 31. „Dziennika urzędowego“
z dnia 31. grudnia 1907.

Krajowa Konferencya nauczycielska.

Krajowa konferencya nauczycielska odbyła posiedzenia w dniach 16. 17. i 18. grudnia 1907 w pięciu zebraniach pod przewodnictwem c. k. krajowych Inspektorów szkół, ściśle według programu ogłoszonego w Nr. 23. „Dziennika urzędowego“ c. k. Rady szkolnej krajowej.

Konferencye wybrały Wydział wykonawczy na następne sześciolecie w następującym składzie:

I. Członkowie Wydziału wykonawczego:

1. Buciewicz Julian, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły z dopełniającym kursem rolniczym na Sadach w Trembowli;
2. Kaniowski Stanisław, dyrektor szkoły wydziałowej żeńskiej w Jaśle;
3. Krzanowski Wiktor, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej w Przemyślu;
4. Maciołowski Julian, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej w Krakowie;
5. Nowakowski Julian, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Stryju;
6. Pierzchała Ludwik, nauczyciel szkoły wydziałowej we Lwowie;
7. Relinger Władysław, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Przemyślu;
8. Szlemkiewicz Antoni, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Kosowie;
9. Udziela Seweryn, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Podgórzu;
10. Zagrodzki Józef, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Rzeszowie.

II. Zastępcy członków Wydziału wykonawczego:

1. Dobrzański Julian, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Krakowie;
2. Głogoszewski Sylwester, nauczyciel kierujący 4-klasowej szkoły w Czyszkach (w okręgu lwowskim zamiejskim);

3. ks. Mazanek Walenty, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Łańcucie;

4. Pisarczuk Tomasz, c. k. inspektor szkolny okręgowy w Sanoku;

5. Rec Piotr, nauczyciel 3-klasowej szkoły z dopełniającym kursem rolniczym w Padwi Narodowej (w okręgu szkolnym mieleckim);

6. Rudnicka Marya Aniela, nauczycielka szkoły wydziałowej we Lwowie;

7. Schindler Marceli, dyrektor szkoły wydziałowej żeńskiej w Kołomyi;

8. Szarek Stanisław, dyrektor 2-klasowej szkoły z dopełniającym kursem sadowniczym w Dąbiu (w okręgu krakowskim zamiejskim);

9. Traczyński Władysław, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Rokietnicy (w okręgu szkolnym jarosławskim);

10. Zawadzki Ludwik, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Daszawie (w okręgu szkolnym stryjskim).

Przewodnictwo w Wydziale wykonawczym poruczyła c. k. Rada szkolna krajowa c. k. inspektorowi krajowemu szkół Tomaszowi Tokarskiemu.

Wydział wykonawczy w najbliższym czasie będzie zwołany celem rozpoczęcia pracy nad sprawami przekazanemi mu przez konferencyę krajową. Najbliższem jego zadaniem będzie zestawić protokoły obrad wszystkich pięciu zgromadzeń konferencyi krajowej, porównać je ze sobą i przedłożyć c. k. Radzie szkolnej krajowej wyniki obrad.

Co do niektórych spraw, traktowanych na konferencyi krajowej a przygotowanych poprzednio tak na konferencyach okręgowych, jakoteż na Wydziale wykonawczym, Rada szkolna krajowa na podstawie wyniku obrad konferencyi może już bezpośrednio przystąpić do ich załatwienia.

Ogólne wyniki obrad w tych sprawach są następujące.

I. W dyskusyi na temat: „Jakie spostrzeżenia poczyniono co do postępu nauki czytania i pisania? Co utrudnia raźny postęp w uzyskaniu niezbędnej wprawy w czytaniu i pisaniu?“ zaznaczono z naciskiem, że trudności, z jakiemi nauka czytania ma do walczenia w naszych szkołach ludowych, nie leżą w układzie Elementarza i Bukwara, lecz są prawie wyłącznie natury zewnętrznej, a. mianowicie: nieregularna frekwencya, przepełnienie klas, przerwy w nauce skutkiem chorób lub urlopów nauczycieli i braku sił nauczycielskich do natychmiastowego objęcia zastępstwa, przeciążenie i przemęczenie nauczycieli, uczących dwa oddziały równorzędne klasy pierwszej, jeden rano drugi popołudniu, szczupły wymiar godzin na naukę głośną w szkołach jednoklasowych i t. p.

Natomiast z referatów i z dyskusyi na temat: „Czy i jakie zmiany są potrzebne co do układu Elementarza i Bukwara“ okazało się, że oba nasze elementarze, tak polski jak ruski, są wcale dobre i pod względem metodycznym przewyższają wiele innych. Konferencye uznały jednak potrzebę zaprowadzenia pewnych zmian w układzie Elementarza i Bukwara.

Żądano mianowicie zmiany porządku liter, zaopatrzenia elementarzy w kolorowane illustracye, a nadto oświadczyły się cztery konferencye za równoczesnem wprowadzeniem t. z. grafiki i druku.

Co do metody nauczania jedna z konferencyi oświadczyła się wyraźnie za zaniechaniem stosowanej obecnie przeważnie metody doraźnego czytania i wprowadzeniem metody wybrzmiewania. Inne konferencye były za pozostawieniem swo-

body nauczycielom a względnie konferencyom okręgowym co do wyboru tych metod.

Uchwały konferencyi posłużą c. k. Radzie szkolnej krajowej za punkt wyjścia do rewizyi, mającej na celu wydanie udoskonalonego Elementarza, tak polskiego jak ruskiego.

II. Uchwały konferencyi w sprawie układu podręczników p. t. „Pierwsza, druga i trzecia książka do czytania“ stanowią zakończenie pracy przygotowawczej nad ułożeniem programu do stworzenia podręczników, odpowiadających teraźniejszym wymaganiom.

W tej pracy brały udział od r. 1902 komisye złożone z nauczycieli i nauczycielek w 17 miastach oraz Wydział wykonawczy, który przedłożył konferencyi odpowiednie wnioski, wysłuchawszy opinii referentów komisyi książkowych. Już na Wydziale wykonawczym okazała się niespodziewana zgodność opinii referentów we wszystkich ważniejszych kwestyach odnoszących się do rewizyi czytanek, to też i opinia konferencyi mimo rozdzielenia na pięć zgromadzeń jest oprócz drobniejszych szczegółów, nie mających istotnego znaczenia, jak n. p. co do ilości artykułów w poszczególnych książkach i t. p. zupełnie zgodna.

Uchwały konferencyi dotyczą tak formy zewnętrznej przyszłych czytanek, rozmiarów ustępów, objętości i układu książek jakoteż doboru artykułów i ugrupowania wiadomości rzeczowych według materyi na poszczególne lata nauki.

W sprawie układu książek powzięły konferencye zasadniczą uchwałę, że mają one mieć cel wychowawczy i naukowy, a powinny też mieć i wyraźny charakter narodowy. Materyał ma być ugrupowany w obszerniejsze cykle wedle pór roku: ustępy treści etycznej należy przeplatać ustępami rzeczowymi.

W sprawie wiadomości rzeczowych wyraziły konferencye następującą opinię:

Materyał historyczny z dziejów ojczystych ma być podany w chronologicznem ugrupowaniu i rozszerzony przez dodanie ustępów odnoszących się do dziejów najnowszych. Z dziejów austryackich mają być uwzględnione najważniejsze wypadki, zwłaszcza te, które się łączą z dziejami ojczystemi.

Materyał geograficzny uchwalono rozszerzyć wiadomościami o innych krajach Europy, zwłaszcza ziem dawnej Polski, tudzież najogólniejszemi przynajmniej wiadomościami o innych częściach świata.

W sprawie materyału z nauk przyrodniczych wyraziły konferencye opinię, że należy podać większą ilość ustępów z tego zakresu wiadomości, kładąc szczególny nacisk na potrzebę uwzględnienia hygieny i technologii.

Co się tyczy wzajemnego stosunku działów powieściowego i rzeczowego, uchwaliły konferencye wyrazić opinię, że w klasie 2-giej ma przeważać materyał etyczny nad rzeczowym; w klasie 3-ciej materyał etyczny może równać się rzeczowemu, zaś w klasie 4-tej materyał rzeczowy powinien mieć przewagę nad etycznym.

W sprawie nauki gramatyki wyrażono opinię, że nowe książki polskie dla klas 2., 3. i 4. powinny zawierać w osobnym dodatku systematycznie ułożony materyał do ćwiczeń gramatycznych i zadań piśmiennych, dla klas zaś 5-ej i 6-ej oraz dla szkół wydziałowych ma być wydany osobny podręcznik do nauki gramatyki. W klasie 4. pospolitej należy więc naukę gramatyki traktować metodycznie z należytą

dokładnością i ścisłością jednakże nie na podstawie systematycznie ułożonego podręcznika, jaki obowiązywał dotychczas.

Dalej uznały konferencye za rzecz pożądaną, aby Rada szkolna krajowa, celem ujednostajnienia metody nauczania gramatyki, wydała metodycznie ułożony podręcznik do tej nauki, przeznaczony wyłącznie dla nauczycieli.

Wreszcie oświadczyły się konferencye przeważnie za tem, aby w nowych książkach było jak najwięcej illustracyi, i to ile można barwnych. Jedna konferencya oświadczyła się za usunięciem illustracyi z książek a natomiast za zastąpieniem illustracyi w tekście osobnymi obrazami kolorowanymi.

Na podstawie powyższych uchwał będzie Rada szkolna krajowa obecnie mogła poruczyć specyalnie dobranej Komisyi ułożenie nowych książek, stojących na wysokości teraźniejszych wymagań.

III. Równej doniosłości jest sprawa rewizyi Instrukcyi, dodanej do Planów naukowych z roku 1893.

Mając sporządzić nowe wydanie Planów naukowych na podstawie uchwał konferencyi krajowej z roku 1899 i na podstawie wniosków Wydziału wykonawczego tejże konferencyi, postanowiła Rada szkolna krajowa poddać szczegółowej rewizyi także Instrukcyę i ulepszyć ją na podstawie poczynionych w ciągu lat 14 doświadczeń. Dlatego wniosła także tę sprawę na porządek dzienny konferencyi krajowej, pragnąc poznać opinię nauczycielstwa.

Z obszernej dyskusyi przeprowadzonej w sekcyach i na konferencyach, tudzież z powziętych uchwał okazało się, że Instrukcya wymaga istotnie gruntownej rewizyi i będzie musiała uledz znacznym zmianom, a zmiany te oddziałają w pewnej mierze i na stylizacyę Planów naukowych, nie obalając wszakże zasadniczych ich podstaw. Z dyskusyi okazało się atoli, że Instrukcya w rzeczach zasadniczych jest dobra i zawiera cenne wskazówki metodyczne.

IV. Osobną grupę stanowiły tematy odnoszące się do nauki dopełniającej.

Odnośnie do tej nauki wyraziły konferencye zasadniczą opinię, że należy przedewszystkiem dążyć do tego, aby młodzież przechodziła na tę naukę po prawidłowem ukończenia nauki codziennej, w przeciwnym bowiem razie nauka dopełniająca jest bardzo utrudniona i nie może wydać pożądanych wyników.

Sprawa reformy tej nauki w szkołach miejskich wymagać będzie dalszych jeszcze szczegółowych badań. Co się tyczy jej programu uznały konferencye, że nie należy ujmować jej w jednolite reguły, lecz stosować ją wszędzie do potrzeb i warunków miejscowych. Jeżeli więc w miasteczkach ludność przeważnie trudni się rolnictwem, należałoby nauce dopełniającej nadawać charakter rolniczy, względnie ogrodniczy, jak to już w niektórych przypadkach dotychczas czyniono, n. p. w Limanowej; gdzie zajęciem ludności jest przemysł i handel, tam należałoby raczej zakładać szkoły uzupełniające przemysłowe lub handlowe.

Nauka dopełniająca dla dziewcząt powinna również mieć charakter przeważnie praktyczny z odpowiedniem uwzględnieniem gospodarstwa domowego.

Konferencye uznały też potrzebę wydania osobnej instrukcyi dla tej nauki, tudzież urządzania specyalnych kursów dla przygotowania do niej nauczycieli.

Wiele cennych uwag wypowiedziano też o nauce dopełniającej w szkołach wiejskich i o podręczniku do tej nauki (Szkółka część V.). Domagano się również wydania instrukcyi dla nauczycieli, podnoszono potrzebę dodania każdej szkole ogrodu i żądano, aby w seminaryach nauczycielskich położono większy nacisk na naukę gospodarstwa wiejskiego.

W związku ze sprawą nauki dopełniającej traktowano na podstawie referatów zawodowych znawców sprawę postępu nauki na dopełniających kursach rolniczych oraz sprawę ogrodów szkolnych.

Bardzo interesującą była zasadnicza dyskusya, przeprowadzona na konferencyach nad praktycznością i żywotnością tych kursów. Wynik dyskusyi był ten, że kursa dopełniające rolnicze uznano za instytucyę potrzebną i że należy otoczyć je staranną opieką. Dalej uznano potrzebę uproszczenia planu nauki tych kursów z roku 1895 i podniesiono z naciskiem, że nauka dotychczasowa była pod względem teoryi za wysoko pojęta, że przeto powinna być więcej przystępną dla młodzieży i mieć charakter przeważnie praktyczny.

Ogólne zainteresowanie obudziły także referaty o praktycznej nauce w ogrodzie szkolnym.

Dyskusya i uchwały powzięte na konferencyach w sprawach powyższych stanowią dla Rady szkolnej krajowej cenny materyał informacyjny przy przeprowadzeniu reformy dotychczasowej organizacyi dopełniających kursów rolniczych, tudzież przy wydaniu zarządzeń zmierzających do podniesienia wyników praktycznej nauki w zakresie ogrodnictwa i pszczelnictwa.

V. Osobny referat poświęcono na konferencyach sprawie analfabetyzmu p. t. „Podać sposoby najskuteczniejszego zwalczenia analfabetyzmu w naszym kraju". Referenci, podając cały zasób dat statystycznych, przedstawili konferencyom dotychczasowe usiłowania tak władz szkolnych jak towarzystw oświatowych w sprawie zwalczania analfabetyzmu i podali zasady, na których należałoby postępować przy organizacyi szkół w gminach mniejszych, nie mających ustawowych warunków do założenia szkoły, oraz różne sposoby urządzania specyalnych kursów dla analfabetów. Robiąc przegląd skonstatowanych dotychczas wyników nauki starszych analfabetów, przekonano się, że najdonioślejszymi skutkami cieszą się kursa grupowe pewnych warstw zawodowych, n. p. kursa dla wojskowych, dla sług, dla robotników fabrycznych i t. p.

Temat ten wywołał wszędzie bardzo ożywioną dyskusyę i doprowadził do szeregu rezolucyi, które posłużą Radzie szkolnej krajowej za punkt wyjścia przy podjęciu obszerniejszej akcyi w sprawie tak ważnej, jak skuteczne zwalczanie analfabetyzmu.

VI. Do urozmaicenia programu krajowej konferencyi nauczycielskiej przyczyniły się odczyty naukowe w różnych kwestyach odnoszących się do nauki i wychowania w szkołach ludowych.

Jako pierwszy punkt porządku dziennego stała sprawa wychowania fizycznego i hygieny szkół.

W Krakowie było obszerne sprawozdanie z kongresu hygienistów szkolnych w Londynie i o urządzonej tam wystawie hygienicznej. Sprawozdanie to przedło-

żył c. k. inspektor szkolny okręgu miejskiego krakowskiego, Julian Dobrzański, który był uczestnikiem kongresu.

W Rzeszowie był wykład profesora dr. Karola Hornunga o chorobach zakaźnych. Na konferencyach we Lwowie, Stanisławowie i Przemyślu wygłosił c. k. inspektor szkolny okręgu lwowskiego miejskiego, Kazimierz Bruchnalski, wykład „o ławce szkolnej“, zwracając uwagę na te wadliwości urządzeń szkolnych, które wywołują różnorakie wypaczenia organizmu dziecięcego. Wykład illustrowany był bardzo instruktywnie rycinami, fotografiami i demonstracyami na szkielecie ludzkim, tudzież okazaniem wzorowej ławki dwumiejscowej Rittiga, wprowadzonej już w niektórych szkołach lwowskich i modelem ławki, skonstruowanej na wezwanie Rady szkolnej krajowej według wskazówek prelegenta w warsztatach państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie.

Sprawie opieki pozaszkolnej nad młodzieżą pozbawioną opieki rodzicielskiej poświęcone były odczyty „O radach sierocych i dzieciach moralnie zaniedbanych“. Do tych odczytów uproszono zasłużone osobistości ze stanu sędziowskiego.

We Lwowie referentem tej sprawy był radca wyższego Sądu krajowego Karol d'Abancourt, w Krakowie radca wyższego Sądu krajowego Mieczysław Szybalski, w Rzeszowie prezydent Sądu obwodowego Radca dworu Wilhelm Seidl, w Przemyślu sekretarz Sądu obwodowego Feliks Łoziński, w Stanisławowie radca Sądu krajowego Antoni Kazimierz Piskozub.

Prelegenci przedstawili uczestnikom konferencyi w ogólnych zarysach cel i zakres działania tudzież organizacyę i tryb postępowania rad sierocych gminnych oraz stowarzyszeń rad opiekuńczych, które za przykładem wskazanym przez inne kraje powstają u nas w drodze samopomocy, a popierane przez Władze rządowe, zaczynają się rozwijać na pożytek młodego pokolenia. W dalszym ciągu wskazali prelegenci, w jaki sposób zaznaczyć się może pożyteczna działalność nauczycieli na tem nowem polu pracy społecznej, łączącej się tak ściśle z ich powołaniem i w gorących słowach zachęcali nauczycieli do czynnego udziału w instytucyi rad sierocych dla wspólnej z innymi czynnikami pracy nad wychowaniem i umoralnieniem młodego pokolenia.

Prelegent w Krakowie powołał się na przykład kierowników szkół w najbliższej okolicy Krakowa, którzy z prawdziwym zapałem wzięli się do tego dzieła i już spełniają funkcye przewodniczących w miejscowych radach sierocych.

Także sprawie wychowania i nauczania dzieci umysłowo upośledzonych poświęcono stosowne miejsce na konferencyach w Krakowie i w Rzeszowie.

Referat w tej sprawie przedłożyła nauczycielka szkoły ćwiczeń w seminaryum żeńskiem w Krakowie, Marya de Teisseyré, która w celu poznania metody nauczania i wychowania dzieci anormalnych odbyła dłuższą podróż informacyjną, zwiedziła ważniejsze zakłady specyalne tego rodzaju w Europie i uzyskała kwalifikacyę nauczycielską do nauczania dzieci umysłowo upośledzonych.

Po wysłuchaniu instruktywnego referatu uchwaliła konferencya rezolucyę, by władze szkolne postarały się o utworzenie w kraju naszym przynajmniej dwóch zakładów dla dzieci upośledzonych umysłowo, jednego w Krakowie drugiego we Lwowie.

Rada szkolna okręgowa miejska we Lwowie wysłała również dwie osobistości z personalu nauczycielskiego dla odbycia studyów w tym kierunku za granicą; atoli przygotowany na ten temat referat spadł z porządku dziennego dla braku czasu.

W Krakowie wygłosił nadto profesor c. k. państwowej szkoły przemysłowej, Jan Raszka, odczyt o najnowszych kierunkach w nauce rysunków i przedstawił szczegółowo program tej nauki na kursie wydziałowym, illustrując ten program pracami frekwentantek kursu wydziałowego dla nauczycielek, który w bieżącym roku odbywa się w Krakowie, oraz pracami uczniów oddziału przemysłu artystycznego w tamtejszej państwowej szkole przemysłowej.

Po przeprowadzeniu dyskusyi nad zajmującym referatem uchwaliła konferencya rezolucyę, w której uprasza Radę szkolną krajową, aby wyjednała ustanowienie osobnej katedry nauki rysunków przy jednym z wyższych zakładów naukowych w kraju dla kształcenia zawodowego sił nauczycielskich do nauki rysunków w seminaryach nauczycielskich i szkołach fachowych.

VII. We Lwowie i w Stanisławowie urządzono dla uczestników konferencyi wystawę, a mianowicie we Lwowie wystawę z zakresu hygieny szkolnej, w Stanisławowie wystawę środków naukowych. We Lwowie przedstawiono uczestnikom konferencyi dział szkolny, urządzony przez lwowską Radę szkolną okręgową miejską na wystawie przyrodniczo-lekarskiej z roku 1907.

Obok tej wystawy był także zbiór Elementarzy i wystawa wydawnictw Towarzystwa pedagogicznego.

W Stanisławowie wystawiono różnego rodzaju środki naukowe, wykonane staraniem nauczycieli; nadto wystawiono rysunki z natury, wykonane przez uczniów szkoły wydziałowej męskiej. Nauczyciel kaligrafii w seminaryum nauczycielskiem w Stanisławowie, Jan Gołębiowski, przedstawił historyczny rozwój pisma.

Uczestnikom konferencyi we Lwowie dano nadto sposobność poznania postępowej metody ćwiczeń gimnastycznych według systemu szwedzkiego. W tym celu odbyły się wobec nich cztery lekcye praktyczne z uczniami trzech szkół lwowskich.

VIII. Wnioski samoistne, przedłożone krajowej konferencyi przez delegatów, załatwiono w części na konferencyi, w części zaś przekazano je Wydziałowi wykonawczemu z opinią sekcyi do dalszego traktowania, względnie do załatwienia.

W konferencyi krajowej brał udział c. k. Radca Dworu Dr. Ignacy Dembowski, a mianowicie w dniu 16. grudnia we Lwowie, dnia 17. grudnia w Stanisławowie, dnia 18. grudnia w Krakowie.

Przy otwarciu konferencyi krajowej we Lwowie pan Radca Dworu przemówił do zgromadzonych w następujące słowa:

Szanowne zgromadzenie! W myśl przepisów normujących porządek obrad konferencyi krajowej prawo przemawiania na nich jest właściwie zastrzeżone osobom, wymienionym wyraźnie jako uczestnicy konferencyi, a z Rady szkolnej krajowej bierze w niej czynny udział tylko inspektor krajowy, sprawujący przewodnictwo konferencyi.

Mimo to nie mogę odmówić sobie przyjemności, aby do tej konferencyi, reprezentującej nauczycielstwo ludowe i nadzór szkolny jednej części kraju przemówić

imieniem całej Rady szkolnej krajowej, aby Was, szanowni Panowie, imieniem tej Władzy najserdeczniej powitać.

Konferencya odbywa się podzielnie w kilku miastach kraju i odbywa się później, niżby należało.

Rozdział jej na kilka grup nastąpił wskutek rozporządzenia ministeryalnego, które uwzględniając odrębne stosunki naszego wielkiego i rozległego kraju, odstąpiło tu od reguły, że konferencya krajowa ma stanowić jedno lub dwa ciała i zarządziło odbycie jej w kilku zgromadzeniach według t. zw. rejonów inspekcyjnych. Było ich 4 w r. 1899, obecnie jest ich 5, stosownie do ilości rejonów inspekcyjnych, jaka była niedawno, powiększona o jeden dopiero w ostatnich czasach.

Nieraz podnoszą się głosy, zalecające jednolitą konferencyę jako łączny i pełniejszy wyraz zapatrywań nauczycielstwa, które w tych warunkach z większym zdawałoby się naciskiem i siłą może wypowiadać swe opinie i uchwalać wnioski.

Za wprowadzonym podziałem przemawiają jednak ważne względy. W mniej licznem gronie, dokładnie znanem właściwemu inspektorowi krajowemu, który przewodniczy, łatwiej może się wywiązać żywsza, swobodniejsza dyskusya, snadniej wyczerpać dana kwestya, śmielej weźmie w niej czynny udział niejeden, który czułby się krępowany zresztą zbyt licznym zastępem słuchaczy, współzawodnictwem ze zbyt wielu mowcami. Z drugiej strony, jeżeli silne wrażenie sprawia jednomyślność licznego, razem obradującego zgromadzenia, to wrażenie to jest tem silniejsze, jeżeli o tym samym przedmiocie zgodną uchwałę poweźmie kilka zgromadzeń w różnych miejscach odbytych, w innych zaś sprawach, w których wyniki są rozbieżne, cenną właśnie bywa różnica zdania o tej samej sprawie i ujęcie jej z różnego stanowiska, dając o niej władzy wszechstronną informacyę, przez to nie raz tem pożyteczniejszą i donioślejszą.

Na opóźnienie terminu zwołania konferencyi złożyło się wiele przyczyn; pierwsza z nich bardzo smutna: strata zajętego przygotowaniem jej nieodżałowanego członka Rady szkolnej krajowej ś. p. Inspektora krajowego Ludwika Dziedzickiego. Zwłoka ta, zresztą niemiła, miała przecież jedną dobrą stronę. Oto — przyznajmy to sobie szczerze — czas, na który konferencya byłaby normalnie przypadła, nie był to czas spokojny, nastrajający odpowiednio do beznamiętnej, poważnej pracy, która jest zadaniem naszego zgromadzenia. Był to owszem czas zaniepokojenia umysłów może większości naszego nauczycielstwa, zniechęcenia woli i rozgoryczenia serc wielu, czas, w którym wszystkie myśli były zaprzątnięte wielką kwestyą poprawy zagrożonego bytu, tak, że na wszelkich zgromadzeniach nauczycieli ten przedmiot górował, głuszył wszelkie inne, a w pismach pedagogicznych już prawie wyłącznie zajmowano się tym tematem; nie było w nich już prawie mowy o szkole, o nauce, wychowaniu, kształceniu charakterów, lecz tylko o regulacyi płac nauczycieli.

Doszło do tego, że strwożone o los swój i swoich rodzin, a podniecone w tem gorączkowem usposobieniu błędnemi informacyami nauczycielstwo przypuściło najsilniejszy szturm do wrót Sejmu wtedy, kiedy wszelki napór był już zbyteczny, bo te wrota były już na oścież otwarte dobrej sprawie, otwarte wraz z sercami wszystkich dobrze myślących w kraju, którego Reprezentacya, policzywszy się sumiennie z możnością, wspaniałym aktem zrozumienia potrzeby i uznania posłanni-

ctwa i zasługi naszego nauczycielstwa ludowego, uchwaliła mu polepszenie doli, na jakie było stać skarb kraju, jednomyślnie, uniesiona szlachetnym porywem, wśród powszechnych oklasków Izby całej.

Niepodobna się dziwić, że walka i troska o byt, wytrąciła była niejednego chwilowo z równowagi moralnej i dopiero, gdy ta wielka sprawa doczekała się załatwienia — choć zadowolenia wszystkich z góry nie można było oczekiwać — gdy ten kamień z serc opadł, wrócił spokój i można było oddać się w pożądanem skupieniu ducha tym ważnym zagadnieniom nauki i wychowania publicznego, nad któremi w chwilach wolnych od obowiązków zawodu winny rozważać i pracować przynajmniej wybitniejsze jednostki w nauczycielstwie.

Nie brakło wkrótce przekonywujących tego dowodów, tak, że nawet ludzie niechętni, którzy już byli pochopni pomawiać nauczycieli, że mają samolubnie własne dobro na oku, o niem głównie myślą, mówią i piszą, przyznać muszą, że nauczyciele otrzymawszy należną sobie poprawę bytu, zwracają się z chwalebną gorliwością i zapałem do idealnej strony swego powołania, dowodząc rozumnego i ofiarnego pojmowania swych obowiązków względem kraju i narodu.

Nie trudno o wymowne świadectwo tej pracy. Przytoczę tu dla przykładu tem śmielej, że chodzi o nieobecnych na tej konferencyi, — piękny objaw iście mrówczej pracy nauczycielskiej okręgu żółkiewskiego, zorganizowanej wybornie przez dzielnego inspektora a przedstawionej tak świetnie na wystawie przy tegorocznej konferencyi okręgowej.

I tu nie mogę pominąć ślicznej, wprost rozrzewniającej chwili, kiedy wśród poważnych obrad tej konferencyi powstał siwowłosy weteran pracy nauczycielskiej i w prostych a gorących siłą przekonania tchnących słowach, kończąc swe przemówienie tak się mniej więcej odezwał:

„Nie pracowaliśmy nigdy dla chleba, ale z poczucia obowiązku, jednak dola nasza była ciężka i słusznie domagaliśmy się jej poprawy. Ale teraz kraj to uznał o ile mógł, najsowiciej trud nasz nagrodził, dał nam wystarczające, uczciwe utrzymanie dla nas, dla żon i dzieci naszych. Naszą powinnością jest krajowi okazać wdzięczność za to dobrodziejstwo i odpłacając je, dać mu w zamian całych siebie w obywatelskiej pracy około młodszych pokoleń, dla lepszej przyszłości".

Te piękne, patryotyczne słowa mają niezawodnie oddźwięk u większości naszego nauczycielstwa, wyrwane są z duszy wielu zasłużonych pracowników, którzy lepiej niż słowami, bo przykładem ciągną za sobą zastępy nowozaciężnych.

Takim duchem przejęci są też niezawodnie uczestnicy rozpoczynający pracę konferencyi. Jej znaczenie wyłożył obszernie i wymownie p. Inspektor krajowy, pod którego przewodnictwem szanowni Państwo obradujecie, ów czcigodny senior naszych inspektorów, senior latami służby i bogactwem wiedzy i doświadczenia, ale młodzieniec świeżym zapałem dla świętej sprawy, której służy, żywa tradycya i kronika naszego szkolnictwa, świadek i uczestnik pamiętający przedziwnie wszystkie jego koleje, a więc wszystko co się działo i na konferencyach krajowych. Jak on właśnie zaznaczył, konferencya to nie ciało ustawodawcze, decydujące, to ciało doradcze, którego głosu jednak Rada szkolna krajowa, a za jej pośrednictwem Reprezentacya kraju słucha uważnie i życzliwie, gotowa wszelką myśl pożyteczną

a wykonalną, która tu dojrzeje, wprowadzić w czyn, postarać się o uświęcenie powagą prawa.

Świadczy o tem najlepiej obszerne sprawozdanie z przebiegu konferencyi poprzednich, których odgłos i odbicie tylokrotnie się znajdzie w Dzienniku ustaw krajowych i w Dzienniku urzędowym Rady szkolnej krajowej. Z niezmiernej obfitości wniosków, które tu przedłożono, część tylko, rzecz prosta, losu tego może się spodziewać. Wolno jednak żywić silną nadzieję, że rozprawy rzucą wiele światła na żywotne sprawy, które tu będą rozważane, że przyniosą wiele rzetelnej korzyści naszemu szkolnictwu.

Że te obrady toczyć się będą poważnie, że będą treściwe, rzeczowe i rozumne, za to ręczy skład konferencyi, szczególnie bogaty i doborowy w stolicy kraju, hojnej opiekunki i krzewicielki oświaty ludowej, która w swym obrębie utrzymuje tyle jej ognisk wyższego ustroju, reprezentowanych tu przez dyrektorki i dyrektorów szkół wydziałowych.

Nie wątpiąc zatem, że tak światłe i wytrawne grono radzących zapewni obradom wysoki poziom a przebieg wydatny, oświadczyć tylko mogę powtórnie, że Rada szkolna krajowa śledzić je będzie z największem zajęciem i z szczerą przychylnością i życzyć Wam, szanowni Państwo, jej imieniem, aby pracy waszej owoce były obfite i zdrowe.

Szczęść Boże!

Na konferencyi w Stanisławowie Radca Dworu Dembowski miał sposobność wyrazić się ze szczerem uznaniem o obywatelskim sposobie pojmowania stanowiska przez przeważną część nauczycielstwa, jak to się dobitnie okazało w odbytej tam właśnie dyskusyi nad sprawą zwalczania analfabetyzmu: poważne głosy podniosły tu bowiem, że udział w tępieniu tej plagi naszego kraju jest obowiązkiem nauczycieli, którzy winni i chcą go spełnić w poczuciu swego posłannictwa społecznego, nie oglądając się na korzyści materyalne. Wyraził też nadzieję, że w tem poczuciu obywatelskiem łączyć się będą przedstawiciele obu narodowości, pracując zgodnie i poważnie nad wspólnym celem dźwigania oświaty a strzegąc szkołę od wszelkiej waśni narodowej i społecznej, która, jak wszelka polityka, powinna być z niej stanowczo wygnana.

Wreszcie na konferencyi w Krakowie przypomniał Radca Dworu Dembowski szczęśliwe warunki, w których pracują nauczyciele w samej starożytnej stolicy lub, w sąsiednich okręgach, znajdując dla siebie podnietę, a przy oddziaływaniu na dusze kształconej przez się młodzieży dzielny środek pomocniczy w bliskości wielkich wspomnień historycznych i drogich pamiątek, do których z dalszych stron kraju starsi i młodzi tęsknią i pielgrzymują. Chwaląc następnie poważny nastrój i przebieg obrad konferencyjnych zaznaczył, jaką korzyść przynosi objektywna krytyka, wykrywająca braki i niedoskonałości szkolnictwa z życzliwem dążeniem do ich usunięcia lub poprawy, a jak ciężką krzywdę dobru publicznemu przynosi krytyka zjadliwa, zmierzająca do tego, aby dokuczyć jednym a rozgoryczyć drugich, przedstawić wszystko w świetle ujemnem, podkopać powagę władzy i dobrą sławę szkoły a niszcząc zaufanie nauczycielstwa do władzy a społeczeństwa do szkoły, ugodzić w samo serce wielką sprawę publicznego wychowania.

Tymczasem ta złota nić wzajemnego zaufania łącząca rodziny i społeczeństwo ze szkołą a nauczycielstwo pełniące sumiennie obowiązki z władzą o jego dobro dbałą, to jeden z najważniejszych warunków zdrowego rozwoju szkolnictwa. Ta ścisła łączność z potrzebami społeczeństwa, to staranie u pracowników na niwie oświaty ludowej, aby im w jak najszerszej mierze zadość uczynić, przebija się osobliwie w programie tegorocznych konferencyi przez umieszczenie na nim spraw rad sierocych i zwalczania analfabetyzmu także poza obrębem obowiązkowej nauki szkolnej a więc spraw, w których nauczycielstwo staje do służby społecznej poza granicami swej ścisłej powinności zawodowej.

Tak przy każdej sposobności dokumentując swe uczucia obywatelskie, swą ofiarność dla celów oświaty i uobyczajenia, nauczycielstwo patryotyczne utwierdzi i utrwali uznanie i poszanowanie dla swego stanowiska i praw swoich w społeczeństwie, jeżeli mu nigdy nie pozwoli wątpić o tem, czego ono pragnie i słusznie się domaga: że szkoła nietylko oświeca, ale na niewzruszonej podstawie religijno-moralnych zasad wychowuje młode pokolenia dla dobra ojczyzny.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie pod zarządem J. Niedopada.